2023/2024

Concretisering van de handreiking ‘Samenwerken bij Ernstige, Dyslexie’

REGIO HOLLAND RIJNLAND

WERKGROEP ERNSTIGE DYSLEXIE HOLLAND RIJNLAND

Deze concretisering is de specifieke uitwerking van het regionale beleid rondom ED-zorg in de regio Holland Rijnland en is daarmee de regionale toepassing van de brochure ‘Samenwerken bij ernstige dyslexie, handreiking voor samenwerking tussen de gemeente en het samenwerkingsverband passend onderwijs’. T*e downloaden via https://dyslexiecentraal.nl/doen/materialen/handreiking-samenwerken-bij-ernstige-(Enkelvoudige)-dyslexie (kies de digitiale versie i.v.m. de juiste paginaverwijzingen in dit document).*

1. De regio Holland Rijnland

De regio Holland Rijnland omvat het volgende geografische gebied met de daarbij behorende gemeentes die vallen binnen de samenwerkingsverbanden zoals genoemd bij 2. Binnen deze regio wordt de contractering en betaling van de zorg voor leerlingen met ernstige dyslexie (ED-zorg) uitgevoerd door de Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland.

Opmerking:

Met ingang van 1-1-2024 verloopt de contractering en betaling van jeugdhulp voor de inwoners van de gemeenten Voorschoten en Kaag en Braassem via Serviceorganisatie Zorg. De gemeente Alphen aan de Rijn verzorgt zelf de inkoop van de zorg voor Ernstige Dyslexie.

2. De samenwerkingspartners t.b.v. de ED-zorg

De samenwerkingspartners en diens vertegenwoordigers t.b.v. de ED-zorg in de regio Holland Rijnland zijn:

- Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland
- Samenwerkingsverbanden primair onderwijs:
    - SWV Duin- en bollenstreek
    - SWV Rijnstreek
    - PPO Leiden
    - SWV Berséba
- Aanbieders – zie voor actuele lijst van aanbieders https://beschikbaarheidswijzer.nl/, kies voor jeugdhulp, kies Holland Rijnland, type in de zoekbalk 'dyslexie'

3. De werkgroep ED Holland Rijnland

Binnen de regio is een werkgroep verantwoordelijk voor de ED-zorg. De werkgroep bestaat uit:

- Namens Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland – Cecile de Munk en Amiet Soekhoe
- Namens de Samenwerkingsverbanden:
    - SWV Duin- en Bollenstreek – Jack Duivenvoorden
    - PPO Leiden –Jeanette Hogervorst
    - SWV Rijnstreek – Linda Bras
    - SWV Berséba – Ton van Schalk
- Namens de aanbieders – Martin van der Meer
- Externe specialist – Jolanda Roelfsema

De werkgroep is opgericht bij de transitie van vergoede dyslexiezorg van zorgverzekeraars naar jeugdzorg in 2015. Daarvoor was al sprake van regionale samenwerking. De gezamenlijke opdracht was om vergoede dyslexiezorg onder de jeugdwet te organiseren in de regio Holland Rijnland.

Uitgangspunt is (altijd geweest) dat iedereen zijn eigen rol in de keten heeft en daarvoor de verantwoordelijkheid neemt. De samenwerking zorgt voor een goede afstemming en kwaliteitsverbetering in de keten. Er is gekozen voor de variant zonder poortwachter, maar met een werkgroep.

Inmiddels is er sprake van een gedegen beleid voor leerlingen met leesproblemen en (ernstige) dyslexie met als doel dat alle leerlingen de basisschool minimaal verlaten op het functionele geletterdheidsniveau 1F, maar passend bij hun capaciteiten en uitstroomprofiel door:

- Sterke – op preventie gerichte – uitvoering van ondersteuning van leerlingen met lees-/spellingproblemen en dyslexie binnen de basisondersteuning en afstemming op hun onderwijsbehoeften
- Rechtmatige toewijzing van specialistische behandeling voor leerlingen met ernstige dyslexie
- Samenwerking van alle ketenpartners rondom en in het belang van de leerling

Om dit doel te kunnen bereiken en borgen zet de werkgroep diverse activiteiten uit. Deze worden jaarlijks bijgesteld en afgestemd op de actualiteit. Ze staan beschreven in een jaarplan. In bijlage 1 is een infographic opgenomen over de werkgroep, in bijlage 2 is het jaarplan voor 2023-2024 te vinden.

4. Werken met ondersteuningsniveaus (p. 5)

Op alle scholen in de regio wordt gewerkt met de ondersteuningsniveaus zoals benoemd in de Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie. Ondersteuningsniveau 1 t/m 3 behoren tot de basisondersteuning van de scholen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor een goede invulling van deze ondersteuningsniveaus. Tot het verschijnen van de Landelijke Norm Basisondersteuning hanteren we de 'Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4' als richtlijn. Bij het verschijnen van de Landelijke Norm Basisondersteuning zullen wij deze implementeren.

De zorg voor leerlingen met ernstige dyslexie omvat diagnostiek en behandeling. Dit is ondersteuningsniveau 4. Hiervoor is een landelijke vergoedingsregeling beschikbaar. Dit wordt uitgevoerd door gecontracteerde aanbieders. De gemeente is verantwoordelijk voor een goede invulling van ondersteuningsniveau 4 binnen de jeugdwet.

5. Taken en rollen (p. 6-9)

Scholen

Wanneer er sprake is van een vermoeden van ernstige dyslexie, is het de taak van de school om dit vermoeden te onderbouwen met een verantwoording van de criteria van achterstand, hardnekkigheid en specificiteit. De hardnekkigheid dient te worden aangetoond door het bieden van hulp op ondersteuningsniveau 3 volgens de 'Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4'. De school is verantwoordelijk voor vroege signalering, preventieve ondersteuning, ondersteuning op de verschillende ondersteuningsniveaus en indien van toepassing het opbouwen en aanleveren van het leerlingdossier waarin het vermoeden van dyslexie wordt onderbouwd. Daarnaast is de school verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs aan de betreffende leerlingen, inclusief passende compenserende maatregelen als dat nodig is.

De intern begeleiders krijgen jaarlijks een training aangeboden om hun kennis over de ondersteuningsniveaus te vergroten en/of op peil houden. In september worden een digitale bijeenkomsten gehouden, waarin wordt ingegaan op voor intern begeleiders relevante informatie. Met ingang van 20/21 zijn de bijeenkomsten uitgebreid met een uur voorafgaand aan de bijeenkomsten speciaal voor startende intern begeleiders. In dat uur worden de procedures en documenten (leidraad, handreiking, leerlingdossier, documenten t.b.v. speciale doelgroepen binnen de ED-zorg zoals doublure-leerlingen) toegelicht, bedoeld om de basiskwaliteit van de ED-zorg te borgen. Daarna wordt vervolgd met een jaarlijks wisselend programma om de kennis van de intern begeleiders uit te breiden. Vast onderdeel is de actualiteit rondom leesproblemen en (ernstige dyslexie).

Leerkrachten kunnen jaarlijks een nascholing volgen om hun kennis over de ondersteuningsniveaus te vergroten en/of op peil te houden. Ieder najaar worden opfrisbijeenkomsten gehouden voor drie doelgroepen te weten groep 1-2, groep 3-5 en groep 6-8. De bijeenkomsten worden aangeboden, georganiseerd en bekostigd door de samenwerkingsverbanden. De bijeenkomsten duren 2 uur. Aan de orde komt de ontwikkeling van het leren lezen en spellen, lees-/spellingproblemen en (ernstige) dyslexie en de ondersteuningsniveaus worden op bouwniveau concreet ingevuld.

De besturen zijn primair verantwoordelijk van een kwalitatief goede invulling van de ondersteuningsniveaus, in het bijzonder van ondersteuningsniveau 3. Om hen bij die taak te ondersteunen wordt de tweejaarlijkse monitor vanaf 19/20 op bestuursniveau (en daarbinnen op schoolniveau) geanalyseerd en besproken met de besturen. Het is aan de samenwerkingsverbanden invulling te geven aan de wijze waarop zij dit delen en bespreken met de besturen. In de meeste gevallen worden degene die binnen het bestuur verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de ED-zorg uitgenodigd voor een bijeenkomst met alle bestuursvertegenwoordigers. Het is vervolgens aan

de besturen om de monitor te vertalen naar het eigen bestuur en de eigen scholen en waar nodig te sturen op kwaliteitsverbetering.

Ouders

De scholen omschrijven op welke wijze zij ouders informeren en betrekken in het geval van een vermoeden van dyslexie (bijvoorbeeld bij de inzet van BOUW! t.b.v. het vormgeven van het derde ondersteuningsniveau).

Samenwerkingsverbanden

De vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden hebben zitting in de werkgroep en hebben een actief sturende rol in het ontwerpen en uitvoeren van het beleid in de regio. Er is sprake van een nauwe samenwerking en afstemming onderling en met de werkgroep met als doel de kwaliteit van de zorg voor leerlingen met leesproblemen en/of (ernstige) dyslexie op de scholen van hun samenwerkingsverbanden te borgen. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat dysxlexiezorg is opgenomen in het beleid van de basisondersteuning (besturen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan).

De vertegenwoordigers organiseren in hun eigen regio de volgende activiteiten:

- Nascholingsbijeenkomsten voor intern begeleiders
- Nascholingsbijeenkomsten voor leerkrachten
- Informatievoorziening middels nieuwsbrieven (2-3x per jaar)
- Nadere analyse van de tweejaarlijkse monitor
- Sturing op kwaliteit van de ED-zorg vanuit de tweejaarlijkse monitor op bestuursniveau
- Implementatie van de Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie

Gemeenten

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland handelt namens de gemeenten en is verantwoordelijk voor de inkoop van de ED-zorg en het bewaken van de kwaliteit van de diagnostiek en behandeling. De gezamenlijke gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging en kostenbeheersing van de ED-zorg. Hiertoe zet zij tweejaarlijks de monitor uit, waarmee inzicht wordt verkregen op het aantal aanmeldingen voor vergoede ED-zorg vanuit de scholen, het aantal leerlingen dat toegang krijgt tot vergoede diagnostiek en het aantal leerlingen dat toegang krijgt tot vergoede ED-behandeling. Deze gegevens worden uitgewerkt in een monitorrapportage waarmee inzichten op diverse niveaus verkregen worden (niveau van scholen, besturen, gemeenten, samenwerkingsverband en regio). Deze rapportage wordt gedeeld met de betreffende partijen om als sturingsinstrument te gebruiken ten behoeve van de kwaliteit van de zorg voor leerlingen met leesproblemen en/of (ernstige) dyslexie. Reguliere dyslexiezorg valt hier nadrukkelijk buiten. Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland is verantwoordelijk voor de contractering van kwalitatief goede aanbieders. Jaarlijks organiseert zij contractbijeenkomsten met de aanbieders en een overlegmoment tussen aanbieders en de werkgroep.

Aanbieders

De aanbieders zijn verantwoordelijk voor de ED-zorg op ondersteuningsniveau 4. Alle gecontracteerde aanbieders zijn door het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie gecertificeerd. Scholen melden leerlingen bij hen aan. De aanbieders beoordelen vervolgens het leerlingdossier op de onderbouwing van de criteria van achterstand en hardnekkigheid. Zij bepalen of de leerling in aanmerking komt voor vergoede diagnostiek en behandeling.

6. Afstemming van beleid (p. 12)

Het ED-beleid binnen Holland Rijnland wordt ontworpen en uitgevoerd door de 'Werkgroep ED Holland Rijnland'. Dit beleid komt jaarlijks tot stand met input van intern begeleiders en leerkrachten en in afstemming met besturen en de samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsverbanden hebben de uiteindelijke beslisbevoegdheid over alle zaken betreffende ondersteuningsniveau 1 t/m 3. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland en de betrokken beleidsmedewerkers van de gemeenten in de regio Holland Rijnland dragen bij aan het realiseren van een adequaat aanbod ten behoeve van ondersteuningsniveau 4. De gemeenten uit de regio Holland Rijnland hebben uiteindelijk beslisbevoegdheid over de vergoede dyslexie-zorg.

Het beleid rondom de ED-zorg binnen Holland Rijnland wordt sinds 2016 beschreven in een beleidsdocument dat op de websites van de partners te vinden is. In de loop van de jaren is de werkwijze steeds verder aangescherpt op zowel strategisch, organisatorisch als operationeel niveau.

De werkgroep werkt sinds 17/18 met een jaarplan dat parallel loopt met de schooljaren. In dit jaarplan staan alle activiteiten vermeld en het is de basis voor het handelen van de werkgroep. In juni wordt het plan geactualiseerd voor het komende schooljaar.

Voor de juiste informatievoorziening wordt gebruik gemaakt van nieuwsbrieven voor de betrokken scholen en aanbieders.

7. Poortwachter (p. 16)

Binnen Holland Rijnland wordt bewust niet met een poortwachter gewerkt. Op basis van een goede samenwerking tussen alle bovengenoemde partijen en uitgaande van de gemeenschappelijke overtuiging dat 'wanneer iedereen zijn werk goed doet, iedere leerling krijgt wat hij nodig heeft'. Op grond van de monitor en de nauwe samenwerking is tot op heden geen aanleiding een onafhankelijke poortwachter in te stellen. Hierover is meer te lezen in een artikel op de site van Dyslexie Centraal, waarin de werkwijze van de regio Holland Rijnland wordt beschreven als 'good practice' (https://dyslexiecentraal.nl/leren/leren-van-goede-voorbeelden/als-iedereen-doet-wat-hij-moet-doen).

8. Landelijke actualiteit

Bij het vaststellen van het jaarplan voor 2023-2024 is er veel onduidelijk over landelijke ontwikkelingen die mogelijk van invloed kunnen zijn op het regionale beleid. Zo loopt de overhevelingsdiscussie nog, dient de Norm Landelijke Basisondersteuning nog te worden vastgesteld, loopt het masterplan basisvaardigheden nog, enz. De Staat van Onderwijs 2023 en het PIRLS-onderzoek (een internationaal onderzoek naar leesvaardigheid) geven reden tot zorg. De verwachting voor het cursusjaar 2023-2024 is dat er een aantal knopen zullen worden doorgehakt. Wanneer dat het geval is, zal de werkgroep hierop anticiperen.

Bijlage 1

WERKGROEP ERNSTIGE DYSLEXIE HOLLAND RIJNLAND

1 VERLEDEN

De werkgroep is opgericht bij de transitie van vergoede dyslexiezorg van zorgverzekeraars naar jeugdzorg in 2015. Daarvoor was al sprake van regionale samenwerking. De gezamenlijke opdracht was om vergoede dyslexiezorg onder de jeugdwet te organiseren in de regio Holland Rijnland.

Uitgangspunt is (altijd geweest) dat iedereen zijn eigen rol in de keten heeft en daarvoor de verantwoordelijkheid neemt. De samenwerking zorgt voor een goede afstemming en kwaliteitsverbetering in de keten. Er is gekozen voor de variant zonder poortwachter, maar met een werkgroep.

Om zicht te houden op de doorstroom van leerlingen met een vermoeden van ernstige, enkelvoudige dyslexie naar vergoede diagnostiek en behandeling wordt vanaf 2017 gebruik gemaakt van een monitor die ingezet wordt als sturingsinstrument.

2 HEDEN

De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Holland Rijnland (beleid en inkoop), de SWV's DB, RS, PPO en Bersèba, de zorgaanbieders, aangevuld met een externe dyslexiespecialist die vanaf het begin betrokken is geweest.

Er wordt gewerkt met een jaarplan met vaste routines waardoor iedere ketenpartner vanuit onderwijs (SWV, besturen, intern begeleiders, leerkrachten), gemeente (inkoop en beleid) en jeugdzorg ondersteund wordt bij het uitvoeren van en invulling geven aan de eigen taak, rol en verantwoordelijkheid. De werkgroep initieert, organiseert en faciliteert de verschillende onderdelen van dit jaarplan. De bekostiging van de uitvoering van het jaarplan ligt bij de betreffende ketenpartner (bv. SWV bekostigen gezamenlijk webinars (kosten gesplitst naar omvang), gemeente bekostigt monitor, zorgaanbieders bekostigen accreditatie). De externe specialist wordt bekostigd door de SWV.

De werkgroep volgt landelijke actualiteiten op de voet, is op de hoogte van regionale ontwikkelingen en vraagstukken en stemt activiteiten hierop af. Zo draagt de werkgroep bij aan een pro-actief en innovatief kwaliteitsbeleid.

3 TOEKOMST

De werkgroep blijft ook in de toekomst de ketenpartners ondersteunen in het nemen van de eigen rol en het geven van een kwalitatieve invulling daaraan. Het jaarplan zorgt voor borging van de behaalde resultaten op de langere termijn. De samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten maakt dat de gestelde doelen behaald (blijven) worden en biedt ruimte voor innovatie en afstemming op actualiteit.

DOEL:

Alle leerlingen verlaten de basisschool minimaal op het functionele geletterdheidsniveau 1F, maar passend bij hun capaciteiten en uitstroomprofiel door:

- ✓ Sterke – op preventie gerichte – uitvoering van ondersteuning van leerlingen met lees-/spellingproblemen en dyslexie binnen de basisondersteuning en afstemming op hun onderwijsbehoeften
- ✓ Rechtmatige toewijzing van specialistische behandeling voor leerlingen met ernstige dyslexie
- ✓ Samenwerking van alle ketenpartners rondom en in het belang van de leerling

BEHAALDE RESULTATEN:

1. Goede regionale samenwerking en korte lijnen
2. Weinig ervaren knelpunten en tevredenheid bij alle partijen
3. Ketenpartners nemen eigen verantwoordelijkheid
4. Preventief gericht dyslexiebeleid in de regio
5. Datagestuurde werkwijze
6. Routines in handelen
7. Stabiele en rechtmatige verwijzing naar vergoede dyslexiezorg, conform prevalentie
8. Voorloper op verwachte overheidsbeleid
9. Voorbeeldregio

MEER LEZEN:

1 = beschrijving good practice regio Holland Rijnland op site Dyslexie Centraal https://dyslexiecentraal.nl/leren/leren-van-goede-voorbeelden/als-iedereen-doet-wat-hij-moet-doen

2 = jaarplan Werkgroep ED HR

3 = kamerbrief https://open.overheid.nl/documenten/ronl-e7781716-7783-43cb-a0b0-6ad77736b3d1/pdf en onderzoeksrapportage https://open.overheid.nl/documenten/ronl-82f44812-b6d5-4219-9c08-9cdb870622eb/pdf

RISICO'S:

Intern: Mandaat verlegd naar buiten werkgroep en wisselingen van werkgroepleden
Extern: Lerarentekort, na-effecten pandemie en dalende lijn leesresultaten, overhevelingsdiscussie

KANSEN:

Overheidsbeleid geeft duidelijke opdracht aan gehele keten zowel bij overhevelen als niet-overhevelen, gericht op versterking van preventie en ondersteuning van leesproblemen, o.a. door norm landelijke basisondersteuning en masterplan basisvaardigheden

Bijlage 2

Jaarplan Kwaliteitsbewaking ED-zorg Holland Rijnland 23/24

Maand	onderdeel	door	
28 augustus	Herinneringsmail inschrijven nascholingsbijeenkomsten	Administratie SWV's + ED	Inschrijving via ED via link https://forms.gle/v8LQM8gakrtU9HN87 .
5 september	Nieuwsbrief	ED	Thema's: jaarplan, herinnering nascholing, berichtgeving monitor 2021 en 2022, link naar nieuwe documenten op websites
5 september	Actuele versies documenten op website plaatsen	SWV's	ED loopt alle documenten langs, feedback van werkgroep, daarna vaststelling en plaatsing gelijktijdig met verschijnen nieuwsbrief september
19 september	Aanbiedersbijeenkomst	WG + AANB.	Digitaal, 1,5 uur, 13.00 – 14.30, organisatie door GEM, inhoud vaststellen ED + GEM
19 september	Werkgroepbijeenkomst	WG	Digitaal, 0,5 uur, aansluitend aan aanbiedersbijeenkomst, laatste organisatie nascholing
26 september	Informatiebijeenkomst IB-ers:	ED + SWV's	26 september 15.00 – 17.00, gedeeld programma starters en verdieping, digitaal, organisatie ED/mails via ED. Hoofdthema: actualiteiten
september	Bestuursmemo 1	WG + ED	Inhoud: actualiteit overheveling met implicaties van door de overheid gekozen koers voor besturen + verantwoording uitstel monitor en bestuursgesprekken. Deze bestuursmemo kan worden gestuurd zodra de overheid een besluit heeft genomen over de overheveling.
September en oktober	Uitvraag, verwerking en rapportage monitor over 2021 en 2022	GEM + ED	Voorbereiden overleg met gemeente, toestemming aanbieders vragen, uitvraag bij NKD formuleren, uitvraag bij NKD laten uitvoeren, verwerken data tot rapportage.
Oktober en november	Nascholingsbijeenkomsten PLD voor leerkrachten	ED + SWV's	Digitaal 1,5 uur, gemeenschappelijk, OB/MB/BB, organisatie door ED Inschrijving via ED via link https://forms.gle/v8LQM8gakrtU9HN87 OB: 11 oktober 15.30 – 17.00 MB: 30 oktober 15.30 – 17.00 BB: 2 november 15.30 – 17.00
16 november	Werkgroepbijeenkomst	WG	Digitaal, 1,5 uur, 13.00 – 14.30, monitor 21-22
november	Bestuursmemo 2	WG + ED	Inhoud: resultaten monitor 2021-2022, vooraankondiging monitor over 2023 en daaraan gekoppelde bestuursgesprekken
16 januari	Nieuwsbrief	ED	Thema's:
maart	Uitvraag, verwerking en rapportage monitor over 2023	GEM + ED	Uitvraag 2023, bijstellen rapportage met gegevens over 2023, af te ronden met rapportage 2021-2023
8 april	Werkgroepbijeenkomst met bestuurders SWV's	WG	Digitaal, 0,5 uur digitaal, inhoud: resultaten monitor, voorbereiding bestuursgesprekken en nader te bepalen
25 april	Nieuwsbrief resultaten en conclusie monitor	ED	Aan: scholen, besturen en aanbieders
Mei/juni	Bestuursgesprekken per bestuur	ED + SWV's	Digitaal, 2 uur, tijd en datum nader te bepalen in overleg met SWV's
23 mei	Werkgroepbijeenkomst planning 24/25		Digitaal, 1 uur, 9.00 – 10.00, inhoud nader te bepalen
25 juni	Werkgroepbijeenkomst evaluatie 23/24	WG	Digitaal, 1 uur, 9.00 – 10.00, inhoud nader te bepalen
juli	Bijstellen beleidsdocument voor komende schooljaar	ED	Bijstelling voorleggen aan aanbieders + werkgroep

ED = externe deskundige / SWV = samenwerkingsverbanden / GEM = Holland Rijnland / AANB = aanbieders / WG = werkgroep